

بازخوانی حکمت اشراق سهروردی در پرتو الگوی فلسفی پی‌یر آدو فلسفه بمثابه روش زندگی

امیرعباس علیزمانی^۱، زهرا رستاخیز قصرالدشتی^۲

چکیده

پی‌یر آدو (۱۹۲۲-۲۰۱۰ م.) فیلسوف فرانسوی معاصر، با عرضه الگوی فلسفی - فلسفه بمثابه روش زندگی - که حاصل سالها پژوهش او در زمینه فلسفه باستان است، پویایی و حیات حقیقی فلسفه را در زندگی روزمره فیلسوف نشان میدهد. در این پژوهش سعی بر آن است که با بکارگیری این الگو به تحلیل و بازخوانی مکتب اشراق سهروردی بپردازیم. به این منظور، علاوه بر معرفی الگوی فلسفی - فلسفه بمثابه روش زندگی - به توضیح مؤلفه‌های مهم آن از جمله: گفتار فلسفی تمرینات معنوی و جایگاه آن در بررسی مکاتب فلسفی ارشاد معنوی میپردازیم. پس از آشنایی با الگوی فلسفه بمثابه روش زندگی در بخش دوم نوشتار حاضر به تحلیل و بازخوانی حکمت اشراق در قالب این الگوی فلسفی میپردازیم. به این منظور، ابتدا به طرح مسائل اساسی مکتب اشراق همچون نور و سلسله

۷۷

۱. دانشیار گروه فلسفه دین دانشگاه تهران؛ Amir-Alizamani@ut.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری فلسفه تطبیقی دانشگاه علوم و تحقیقات (نویسنده مسئول)؛ ghasroaldashti@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۵/۱/۲۸ تاریخ تأیید: ۹۵/۳/۱۱

مراتب انوار، نفس و اهمیت آن در مکتب اشراق، عالم مثال و ضرورت آن، معرفت‌شناسی و هستی‌شناسی در مکتب اشراق، خواهیم پرداخت. بیان مسائل و موضوعات بنیادین در مکتب اشراق سبب میشود تا با توجه به این الگوی فلسفی بتوانیم روش زندگی مکتب اشراق را مشخص کنیم و سپس عناصر و ویژگیهای این روش زندگی را با توجه به الگوی فلسفه بمتابۀ روش زندگی نشان میدهیم. از آنجا که مکتب اشراق سهروردی پیوندی عمیق با عرفان و سیر و سلوک معنوی دارد، شناخت و درک آن فلسفی و نشان دادن انسجام ساختاری آن در بیان مسائل مختلف فلسفی با دشواری همراه است. الگوی فلسفه بمتابۀ روش زندگی با ارائه راهکارهایی محقق را قادر میسازد تا درک یکپارچه و جامع خویش از مسائل و موضوعات مطرح شده در این مکتب فلسفی - عرفانی را بخوبی و در سایه یافتن روش زندگی منتخب از سوی این مکتب نشان دهد.

کلیدواژه‌ها: پی‌یرآدو، فلسفه بمتابۀ روش زندگی فلسفه باستان، حکمت اشراق، گفتار فلسفی تمرینات معنوی ارشاد معنوی نور، نفس، عالم مثال

* * *

مقدمه

تاکنون محققان بسیاری به بررسی حکمت اشراق که از حیث شرافت و عظمت در میان حکمای اسلامی از جایگاه ویژه‌ی برخوردار است، پرداخته‌اند. لیکن بررسی و تحلیل این مکتب فلسفی در پرتو الگوی فلسفه بمتابۀ روش زندگی پی‌یرآدو را میتوان تفسیر و تحلیل ویژه‌ی تلقی کرد؛ چراکه به کمک این الگوی فلسفی میتوان جنبه‌های فراحسی و ناملموس مکتب اشراق را بازشناخت. پی‌یرآدو (۲۰۱۰-۱۹۲۲م)، فیلسوف فرانسوی معاصر است که تخصص او در زمینه زبان‌شناسی به وی کمک کرد، با توجه به حساسیت بر قیود و استعارات و الفاظ و یافتن معانی آنها به درک جامعی نسبت به فلسفه دوران باستان دست یابد که حاصل آن ارائه الگوی فلسفی «فلسفه بمتابۀ روش زندگی» بود. از جمله آثار او میتوان به: *فلوطين: سادگی چشم‌انداز*^(۱)، *فلسفه باستانی چیست؟*^(۲)، *فلسفه بمتابۀ روش زندگی*^(۳)، *نقاب آیسیز (الهه حاصلخیزی)*^(۴) و *اکنون به تنهایی همه شادی ماست*^(۵)، اشاره کرد. از نظر آدو، در دوران باستان، هر مکتب فلسفی با روشی که برای زندگی خود برمیکزید، از دیگر مکاتب متمایز میگشت. آدو نشان داد

۷۸

